

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Одеського національного університету імені
І. І. Мечникова

Володимир ІВАНІЦЯ

« 1 » серпня 2026 р.

В И Т Я Г

з протоколу № 2

міжкафедрального наукового семінару

кафедри психодіагностики і клінічної психології

факультету психології та соціальної роботи

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

від 29 травня 2026 р.

ПРИСУТНІ: 6 осіб із 6 наукових та науково-педагогічних працівників кафедри психодіагностики і клінічної психології: завідувач кафедри психодіагностики і клінічної психології, доктор психологічних наук, професор Родіна Н.В.; кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри психодіагностики і клінічної психології Кременчуцька М.К.; кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психодіагностики і клінічної психології Коваль Г.Ш.; кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психодіагностики і клінічної психології Перевязко Л.П.; кандидат економічних наук, старший викладач кафедри психодіагностики і клінічної психології Семенцова М.М.; кандидат психологічних наук, викладач кафедри психодіагностики і клінічної психології Кононенко К.О..

На науковому семінарі присутні аспіранти кафедри психодіагностики і клінічної психології: Фокін А.С., М.А. Соколюк, С.І. Маркіна, А.В. Науменко, В.Ф. Амбарцумян.

На науковий семінар запрошені: доктор політичних наук, професор, декан факультету психології та соціальної роботи Дунаєва Лариса Миколаївна; доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології і психологічного консультування Кіреєва Зоя Олександрівна; доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології, гарант ОНП «Психологія» Кононенко Оксана Іванівна; кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Базика Євгенія Леонідівна.

З присутніх – 4 докторів наук та 6 кандидатів наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуючий на науковому семінарі – кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри психодіагностики та клінічної психології, Кременчуцька Маргарита Костянтинівна.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації аспіранта кафедри психодіагностики і клінічної психології Фокіна Артема Сергійовича на тему «Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Тему дисертаційного дослідження було затверджено Вченою радою Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (Протокол №4 від 15 листопада 2022 року). Тему дисертаційного дослідження було змінено та затверджено Вченою радою Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (Протокол №5 від 19 листопада 2024 року).

Робота виконана на кафедрі психодіагностики і клінічної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Науковий керівник доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психодіагностики і клінічної психології Родіна Наталія Володимирівна.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь здобувача кафедри психодіагностики і клінічної психології, факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Фокіна Артема Сергійовича на тему «Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості».

2. Запитання до здобувача.

По доповіді було задано 6 запитань, на які доповідач дав правильні та ґрунтовні відповіді.

Питання задавали: кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психодіагностики і клінічної психології Коваль Г.Ш.; кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної психології Амплєєва О.М..

3. Виступи присутніх.

З оцінкою дисертації Фокіна А.С. виступили експерти:

- кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психодіагностики і клінічної психології Коваль Ганна Шаміліївна, яка зазначила, що обрана тема роботи має вагомe теоретичне та практичне значення для сучасної психологічної науки, оскільки прогресивне зростання рівнів травматизації суспільства та хронічного воєнного дистресу в поєднанні з гострою потребою у збереженні ментального здоров'я населення створює об'єктивну необхідність у розробці науково обґрунтованих саноцентричних підходів до оцінки внутрішніх ресурсів індивіда. Представлена дисертація є вагомим внеском у заповнення цієї прогалини в українській кризовій та клінічній психології, демонструючи переконливий та методологічно вивірений характер авторських узагальнень.

Обґрунтована здобувачем системно-модульна модель суб'єктивної безпеки, яка інтегрує у єдину каузальну структуру глибинні базисні переконання, когнітивні оцінки

загроз, адаптивні копінг-стратегії та безпосередні стресові реакції особистості, є самостійною теоретичною конструкцією, що не дублює наявні класифікації, а синтезує їх на нових методологічних засадах. Особливої уваги в контексті наукової новизни заслуговує концептуальне розмежування між об'єктивними чинниками життєдіяльності та їх суб'єктивним відображенням у формі індивідуальної картини світу особистості, що виявилось методологічно продуктивним і знайшло своє повне підтвердження в емпіричному розділі під час структурного моделювання медіаційних ефектів позитивного ментального здоров'я.

Слід також відзначити високу культуру наукової праці здобувача у розширенні та уточненні термінологічного апарату дослідження, де поняття суб'єктивної безпеки як інтегрального модуля ментального здоров'я та її когнітивно-поведінкових маркерів отримують чіткий операційний статус із кількісними характеристиками, що забезпечує надійні умови для їх використання у подальших теоретичних та прикладних розробках.

Проведений А.С. Фокіним глибокий теоретико-методологічний аналіз досліджуваної проблеми, чітко визначені концептуальні засади та виокремлені емпіричні закономірності повністю підтверджують високий ступінь наукової значущості отриманих результатів. На основі проведеного експертного аналізу можна констатувати, що всі поставлені завдання дисертаційного дослідження виконані на належній науковій висоті, а сформульовані автором висновки безпосередньо випливають із результатів ретельного кількісного та якісного аналізу емпіричних даних, повністю відповідаючи темі, меті та логіці роботи.

Усе зазначене дозволяє з упевненістю стверджувати, що дана кваліфікаційна праця характеризується справжньою науковою новизною, є завершеним, цілісним та самостійно виконаним дослідженням, яке заслуговує на найвищу позитивну оцінку.

До побажань та зауважень можна віднести:

Запитання 1. У вашому дослідженні взяли участь 312 осіб, серед яких переважну більшість (93,6%) становлять жінки. Чим зумовлена така специфіка формування вибірки і як, на вашу думку, виявлені закономірності та розроблена структурна модель (SEM) відображатимуть психологічні особливості суб'єктивної безпеки та стресових реакцій серед чоловіків, особливо в контексті воєнного стану в Україні?

Запитання 2. У роботі ви розглядаєте суб'єктивну безпеку в межах саноцентричного підходу як інтегральний модуль ментального здоров'я. Як саме у вашому дослідженні теоретично та інструментально розмежовуються поняття «суб'єктивна безпека особистості» та «психологічна безпека особистості»? Чи можна вважати суб'єктивну безпеку стійкою властивістю особистості, чи вона є переважно динамічним станом, що залежить від змін у середовищі?

Запитання 3. Ваша вибірка розділена на дві групи: особи, які перебувають в Україні (82,1%), та ті, хто виїхав за кордон (17,9%). Очевидно, що характер екзистенційних загроз та хронічних стресорів у цих груп суттєво відрізняється. Чи проводився вами порівняльний аналіз структури суб'єктивної безпеки між цими підгрупами і чи існують відмінності в їхніх медіаційних моделях?

Дисертація А.С. Фокіна за темою «Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості» за спеціальністю 053 «Психологія» виконана на належному

науково-теоретичному рівні, повністю відповідає всім чинним вимогам щодо оформлення дисертації і може бути рекомендована до захисту.

- Кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної психології Амплєєва Ольга Михайлівна відзначила, що тематика представленої праці є беззаперечно актуальною, оскільки за сучасними науковими даними, масштабне зростання рівнів травматизації суспільства та хронічного стресу супроводжується значним збільшенням запиту на науково обґрунтовані моделі психологічного супроводу, орієнтовані не лише на усунення симптоматики, а й на активацію особистісного та когнітивного ресурсу людини. Проблема, порушена здобувачем, знаходиться на перетині кризової, клінічної, загальної психології та психодіагностики, галузей, розвиток яких в Україні набуває дедалі більшої практичної значущості, особливо в умовах тривалого збройного конфлікту та пов'язаного з ним стрімкого зростання психогенного навантаження на населення.

Теоретичний внесок дисертації демонструє широку наукову ерудицію автора та зрілий підхід до якісного синтезу міжнародних і вітчизняних джерел. Запропонована системно-модульна модель суб'єктивної безпеки, яка інтегрує у єдину каузальну структуру глибинні базисні переконання, когнітивні оцінки загроз, адаптивні копінг-стратегії та безпосередні стресові реакції особистості, є теоретично обґрунтованою конструкцією, яка не дублює наявні класифікації, а об'єднує їх на нових методологічних засадах. Особливо слід відзначити концептуальну розробку поняття суб'єктивної безпеки як інтегрального модуля ментального здоров'я особистості, де переведення відповідних конструктів із описового рівня на рівень верифікованих наукових категорій із чіткими кількісними характеристиками є самостійним важливим теоретичним здобутком автора.

Емпіричне дослідження організоване методологічно коректно, а сформована вибірка є цілком репрезентативною для вирішення поставлених завдань за допомогою методів математичної статистики та структурного моделювання. Застосований автором діагностичний комплекс є цілісним та науково обґрунтованим, оскільки одночасне охоплення параметрів суб'єктивної безпеки, копінг-поведінки, базових переконань, проявів емоційного та фізіологічного дистресу, а також індексів позитивного ментального здоров'я забезпечує дійсно системний вимір предмета дослідження. Особливо варто відзначити включення аналізу соціально-демографічних чинників та параметрів збереження звичного укладу життя респондентів, що є вдалим методологічним ходом, який дозволив зіставити глибинні внутрішні настанови особистості з об'єктивними зовнішніми умовами її життєдіяльності в кризовий період.

Висновки, сформульовані дисертантом, є чіткими, логічними та переконливими, вони повною мірою синтезують усі основні результати дослідження, засвідчуючи успішне виконання поставлених завдань та вичерпне досягнення визначеної мети.

Загалом позитивно оцінюючи рецензовану дисертаційну роботу А.С. Фокіна за темою «Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості» вважаємо за доцільне висловити деякі побажання:

Запитання 1. Згідно з отриманими результатами, найпопулярнішою копінг-стратегією серед респондентів виявився «прийняття та пасивний оптимізм», тоді як

найбільш сильний позитивний зв'язок із ментальним здоров'ям (до 30%) демонструє стратегія «прийняття та активна боротьба». Як ви можете пояснити цей парадокс, коли вибірка схильється до менш ефективної (пасивної) стратегії подолання стресу в умовах тривалої воєнної загрози?

Запитання 2. Результати структурного моделювання свідчать, що суб'єктивна безпека є сильним предиктором ментального здоров'я, але водночас медіаційні моделі показують, що позитивне ментальне здоров'я виступає ключовим посередником (медіатором) у зв'язках між копінгом, стресом і безпекою. Як розв'язується ця теоретична циклічність у вашій системній моделі? Що в даному випадку є первинним рівень ментального здоров'я, який дозволяє почуватися в безпеці, чи відчуття безпеки, яке формує ментальне здоров'я?

Запитання 3. У висновках зазначається, що медіаційний ефект між чинником «Уклад життя» та фізіологічними стресовими реакціями через позитивне ментальне здоров'я є досить високим і становить 37.9%. Поясніть, будь ласка, які саме конкретні параметри (побутова рутинна, професійна зайнятість, збереження соціальних зв'язків тощо) сформували конструкт «Уклад життя» і за допомогою якого діагностичного інструментарію він вимірювався у вашому дослідженні?

Зазначені зауваження носять характер побажань і не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження.

Дисертація А.С. Фокіна за темою «Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості» за спеціальністю 053 «Психологія» виконана на належному науково-теоретичному рівні, повністю відповідає всім чинним вимогам щодо оформлення дисертації і може бути рекомендована до захисту.

В обговоренні взяли участь присутні на науковому семінарі:

- кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри психодіагностики і клінічної психології М.К. Кременчуцька, з загальною позитивною оцінкою, яка відзначила, що А.С. Фокін обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, зазначив об'єкт, предмет, мету, завдання, та основні результати дисертаційного дослідження, що відображають його наукову новизну.

- кандидат психологічних наук, доцент кафедри психодіагностики і клінічної психології Л.П. Перевязко, позитивно оцінила дисертаційну роботу і зазначила, що методи й методологічний інструментарій дослідження спрямовані на виконання поставлених завдань. Дисертаційна робота А.С. Фокіна за темою «Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості» за спеціальністю 053 «Психологія» виконана на належному науково-теоретичному рівні, має дійсно наукову новизну, є завершеним, самостійно виконаним дослідженням.

- кандидат економічних наук, старший викладач кафедри психодіагностики і клінічної психології Семенцова М.М., яка зазначила, що дисертаційне дослідження А.С. Фокіна за темою «Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості» є актуальною, самостійною, завершеною науково-кваліфікаційною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що висвітлюють важливі для психологічної науки особливості у процесах адаптації.

З характеристикою здобувача виступила науковий керівник, доктор

психологічних наук, професор, завідувач кафедри психодіагностики та клінічної психології Н. В. Родіна, яка відзначила, що А. С. Фокіним здійснено глибокий теоретичний аналіз суб'єктивної безпеки як чинника ментального здоров'я особистості, а також чітко визначено методологічні принципи дослідження цього феномену. Науковий керівник підкреслила, що здобувач концептуально обґрунтував системно-модульну модель суб'єктивної безпеки та сформував комплексний інструментарій психометричних методик для її подальшої емпіричної верифікації. Важливим досягненням автора стало успішне проведення емпіричного дослідження, що дозволило статистично підтвердити та верифікувати розроблену теоретичну модель за допомогою методів математичного моделювання.

У процесі підготовки дисертаційного дослідження та виконання індивідуального плану наукової роботи А.С. Фокін виявив себе висококваліфікованим, ініціативним та самостійним фахівцем, який глибоко володіє сучасними тенденціями розвитку як вітчизняної, так і світової психологічної науки. Продемонстроване прагнення до постійного підвищення власного професійного рівня, вміння ефективно організовувати науковий пошук та активізувати творче середовище дозволили здобувачу успішно поєднати ґрунтовний теоретико-методологічний аналіз із масштабним емпіричним дослідженням.

ВИСНОВОК

міжкафедрального наукового семінару про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему:

«Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості»

**здобувача ступеня доктора філософії Фокіна Артема Сергійовича
за спеціальністю 053 Психологія**

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертаційне дослідження виконано в рамках наукової тематики кафедри психодіагностики і клінічної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова «Дослідження психологічного здоров'я особистості: саноцентричний підхід» (державний реєстраційний номер – 0122U000260) та наукової тематики кафедри психодіагностики та клінічної психології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова «Системна модель психічного здоров'я особистості в умовах воєнних і поствоєнних викликів: психодіагностика, цифрові інструменти, клінічні прояви, адаптація та реабілітація» (державний реєстраційний номер – 0126U003633). Тему дисертаційного дослідження було затверджено Вченою радою Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (Протокол №4 від 15 листопада 2022 року). Тему дисертаційного дослідження було змінено та затверджено Вченою радою Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (Протокол №5 від 19 листопада 2024 року).

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки відповідно до теми НДР - Суспільний.

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності - не застосовується».

УДК 159.91-049.5:159.923.35 та тематичні рубрики НТІ 15 ПСИХОЛОГІЯ. 15.01 - Загальні питання психології. 15.21.51 — Психологія особистості. 15.41.21 — Психологія здоров'я.

2. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Всі теоретичні та емпіричні результати, які будуть представлені під час захисту, були здобуті автором дисертації самостійно. Ці результати були апробовані та відображені у 8 окремих публікаціях.

Результати дисертаційного дослідження полягають в тому, що результати дослідження включено у:

- освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Зокрема, отримані дані використовуються у рамках викладання дисциплін «Психодіагностика», «Диференціальна психологія», «Клінічна психологія», «Експериментальна психологія», «Психодіагностика особистості в кризових життєвих ситуаціях», «Психологія стресу, копінг-поведінки та здоров'я особистості», «Методологія та організація наукових досліджень» для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

- навчальний процес підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» Одеського Національного Економічного Університету. Зазначені результати використовуються у рамках викладання дисциплін «Психодіагностика», «Психологія особистості» та ін.

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Усі наукові результати достовірні та достатньо обґрунтовані, що підтверджується тим, що результати дослідження забезпечено різностороннім теоретико-методологічним обґрунтуванням вихідних положень, застосуванням комплексного підходу до організації та проведення досліджень, відповідністю підібраних методів дослідження поставленій меті та завданням дослідження; поєднанням кількісного та якісного аналізу отриманих емпіричних даних з якісною психологічною інтерпретацією отриманих результатів.

4. Наукова новизна результатів дисертації

Дисертаційне дослідження позначене науковою новизною, оскільки вперше:

- *створено* Модель суб'єктивної безпеки як чинника ментального здоров'я особистості, що інтегрує наступні взаємопов'язані підсистеми: «Суб'єктивна безпека», «Суб'єктивні уявлення про безпеку», «Базисні переконання особистості», «Соціально-демографічні характеристики», «Копінг-стратегії», «Реакції на стрес» та «Ментальне здоров'я особистості»;

- *сформовано* систему суб'єктивної безпеки як інтегральний модуль ментального здоров'я особистості, що поєднує когнітивні, афективні, поведінкові та соціальні компоненти;

- *здійснено* емпірична верифікація розробленої моделі дослідження за допомогою структурного моделювання, що дозволила виявити вплив соціально-демографічних та індивідуально-психологічних характеристик на суб'єктивне відчуття безпеки і показники ментального здоров'я в межах саноцентричного підходу;
- *виявлено* ключові чинники, що формують суб'єктивну безпеку: фінансова стабільність, підтримка родини і друзів, якість соціальних зв'язків та відчуття збереження звичного укладу життя в умовах війни;
- *побудовано* чотири шляхові діаграми для аналізу впливу визначених підсистем на відчуття суб'єктивної безпеки із виокремленням найпотужніших регресійних вузлів;
- *визначено* медіаційну роль позитивного ментального здоров'я у зв'язку між суб'єктивною безпекою, копінг-стратегіями та стресовими реакціями;
- *адаптовано та впроваджено* україномовний варіант методики МНІ (Mental Health Inventory), названий автором Індекс ментального здоров'я (ІМЗ-38), що відповідає культурно-лінгвістичному контексту дослідження в умовах війни;
- *удосконалено* методичну базу дослідження шляхом адаптації і доопрацювання психодіагностичних інструментів, зокрема через виключення ненадійних шкал та побудову валідних структурних моделей;
- *розширено та уточнено* уявлення про регуляторну функцію копінг-стратегій у забезпеченні суб'єктивної безпеки, встановлено асиметричний характер зв'язків у групах з різним рівнем безпеки;
- *доповнено* знання про взаємозв'язок соціальної підтримки та суб'єктивної безпеки, а саме емпірично доведено, що підтримка родини та друзів знижує дистрес та сприяє активації адаптивних копінг-стратегій;
- *набуло подальшого розвитку* розуміння структури ментального здоров'я у контексті суб'єктивного сприйняття безпеки, зокрема ролі впевненості у власних силах, позитивного мислення і стабільності самооцінки;
- *розвинуто* концептуальні засади саноцентричного підходу в психології через дослідження суб'єктивної безпеки як базового ресурсу психічного самозбереження особистості.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає в поглибленому дослідженні поняття суб'єктивної безпеки як чинника ментального здоров'я особистості та розгляд цього явища з точки зору прояву форм та розкритті її складових в контексті методології системного аналізу, а саме у актуальному контексті сьогодення, що впливає на самопочуття, психологічне благополуччя та виникнення психічних розладів. Також підкреслено та акцентовано увагу на визначенні суб'єктивної безпеки особистості, яке розкриває його як динамічне, багатовимірне та індивідуалізоване сприйняття захищеності, сформоване на перетині базисних переконань, соціально-демографічних характеристик, особистісних установок, уявлень про безпеку та здатності до копінгу, що прямо впливає на ментальне здоров'я

особистості. Запропоновано розглядати ментальне здоров'я особистості, як динамічний стан внутрішньої рівноваги, що дозволяє особистості ефективно функціонувати та реалізовувати свій потенціал, та запропоновані критерії його визначення: емоційне благополуччя, соціальна адаптація, особистісна зрілість та самореалізація, когнітивні здібності, стресостійкість та адаптивність, гнучкість у подоланні негативних подій та здатність до змін. Акцентовано увагу на тому, що ментальне здоров'я це не лише індивідуальна цінність, а й важливий ресурс для суспільства, що впливає на його соціальний, людський та економічний капітал. Обґрунтовано, що негативні впливи зовнішнього середовища (небезпеки, стресогенні події, соціальні труднощі) не мають прямого впливу, а трансформуються через призму особистісних особливостей, соціальних установок та індивідуального досвіду суб'єкта. Розкрито теоретико-методологічні засади дослідження суб'єктивної безпеки як чинника ментального здоров'я особистості.

Практична значимість роботи полягає в тому, що: науково обґрунтована модель суб'єктивної безпеки як чинника ментального здоров'я особистості, яка пройшла апробацію на експериментальній вибірці досліджуваних.

Результати проведеного теоретико-емпіричного дослідження в узагальненому вигляді інтегровано в освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Зокрема, отримані дані використовуються в рамках викладання освітніх компонентів «Психодіагностика», «Клінічна психологія», «Психологія стресу, копінг-поведінки та здоров'я особистості», «Психодіагностика особистості у кризових ситуаціях», «Методологія та організація наукових досліджень», «Методи, аналіз та презентація наукових досліджень» (акт про впровадження № 354 від 06.05.2026 р.).

Практичні результати дисертаційного дослідження та адаптована автором дисертації методика Індекс ментального здоров'я (ІМЗ 38) впроваджені в роботу громадської організації «Шлях Трансформація людини та суспільства» (акт впровадження № 6 від 18.05.2026р.), в роботу «Соціологічної асоціації України (САУ) Південно-Українське відділення» (акт впровадження №03/2026 від 18.05.2026 р.), в навчальний процес підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» Одеського Національного Економічного Університету (акт впровадження № 01-17/529 від 18.05.2026 р.).

6. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Текст дисертації А.С. Фокіна викладено державною мовою, послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням наукового стилю. Застосована у роботі наукова термінологія є загальноновизнаною. Стиль викладення результатів досліджень, нових наукових положень, висновків та рекомендацій чіткий та зрозумілий.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, списку використаних джерел, який налічує 172 найменувань, з них 51 іноземними мовами та 4 додатків. Загальний обсяг дисертації становить 210 сторінок, з яких 179 сторінок основного тексту. Робота містить 38 таблиць і 15 рисунків.

За своєю структурою, мовою, стилем викладення та оформленням дисертаційна робота А.С. Фокіна відповідає вимогам, щодо оформлення дисертації згідно Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 та вимогам до оформлення та обсягу дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія освітньо-наукової програми «Психологія», за якою відбувалася підготовка здобувача наукового ступеня.

7. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота була перевірена автоматизованим сервісом пошуку плагіату *Strikeplagiarism.com*. Результати перевірки зафіксовано в звіті від 27.05.2026р. Отримано наступні результати: оригінальність: 89,62%, схожість: 10,38%. Згідно Висновку комісії з етики та академічної доброчесності кафедри психодіагностики і клінічної психології в ході детального аналізу було виявлено наявність посилань на першоджерела для цитування фрагментів, таким чином окремі фрази, вирази, терміни є загальноприйнятими, стійкими у науковій літературі з теми дисертаційного дослідження, а сама робота незалежна і може бути рекомендована до захисту.

Інші факти, встановлені експертами в процесі перевірки: відсутні.

Висновок: За результатами перевірки дисертація Фокіна Артема Сергійовича визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату.

8. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Статті у виданнях з психології, включених до переліку наукових фахових затверджених МОН України:

1. Фокін А.С. Чинники, що впливають на відчуття психологічної безпеки особистості в умовах військового конфлікту в Україні Габітус. № 48, 2023. С.151-155. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5208>

2. Фокін А.С. Теоретичний аналіз впливу зовнішніх та внутрішніх ресурсів особистості на відчуття психологічної безпеки. Наукові перспективи. - № 2(44) 2024 – С.1370-1383. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)-1370-1383](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)-1370-1383)

3. Фокін А.С. Адаптація шкал оцінки ментального здоров'я. Габітус. 2024. № 65. С.202-208. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.65.35>

Публікації у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських конференцій, які додатково висвітлюють результати дослідження

4. Фокін А. С. Саноцентричний підхід до дослідження проблеми суб'єктивної безпеки особистості в умовах війни в Україні. Тринадцяті Сіверянські соціально-психологічні читання: Матеріали Міжнародної наукової онлайн-конференції (25 листопада 2022 року, м. Чернігів) / За наук. ред. О. Ю. Дроздова. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2023. Т.1. С.157-159. DOI: [10.5281/zenodo.7573792](https://doi.org/10.5281/zenodo.7573792)

5. Фокін А.С. Методи емпіричного дослідження суб'єктивної безпеки як чинника психологічного здоров'я особистості. Майбутнє психології в умовах сучасної України: зб. Матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 23 травня 2024 р. Київ: НУБіП України, 2024. С. 84-86. ISBN: 978-617-8368-32-6

6. Родіна Н.В., Фокін А.С. Результати емпіричного дослідження суб'єктивної безпеки як чинника ментального здоров'я особистості. Психологічне благополуччя та ментальне здоров'я в умовах невизначеності : матеріали науково-практичної конференції, м. Одеса, 7 квітня 2025 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 186-189. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-496-5-53>

7. Fokin Artem Psychological selection of specialists in critically important areas under martial law. World of Conferences, IV international scientific conference. Helsinki. Finland. 30-31.10.2025. P. 91-93. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17545584>

8. Фокін А. С. Психологічні аспекти руйнування звичного укладу життя як чинник дистресу в умовах війни. International Scientific and Practical Conference. "Global Challenges and Modern Scientific Research: An Interdisciplinary Dimension": Conference Proceedings. March 14 2026 Boston. USA. P. 116-121. DOI: <https://doi.org/10.64076/GQP-14.03.2026.008>

9. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Основні результати дисертації було представлено й обговорено на професорсько-викладацьких конференціях ОНУ імені І.І. Мечникова протягом 2022-2026 рр.; VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Соціалізація і ресоціалізація особистості в умовах сучасного суспільства». Доповідь на тему: «Суб'єктивна безпека особистості в умовах війни в Україні» (2022); Міжнародної наукової онлайн-конференції «Тринадцять Сіверянські соціально-психологічні читання». Доповідь на тему: «Саноцентричний підхід до дослідження проблеми суб'єктивної безпеки особистості в умовах війни в Україні» (2022); Міжнародна науково-практична конференція «Посилення консолідації суспільства та людського капіталу на шляху вступу України та республіки Молдова до європейського союзу». Доповідь на тему «Методики дослідження ментального здоров'я особистості» (2024); Всеукраїнської науково-практичної конференції «Майбутнє психології в умовах сучасної України». Доповідь на тему «Методи емпіричного дослідження суб'єктивної безпеки як чинника психологічного здоров'я особистості» (2024); Міжнародній науково-практичній конференції «Психологічне благополуччя та ментальне здоров'я в умовах невизначеності». Доповідь на тему: «Результати емпіричного дослідження суб'єктивної безпеки як чинника ментального здоров'я особистості» (2025); на IV міжнародній конференції у Фінляндії. Доповідь на тему: «Психологічний відбір фахівців критично важливих напрямів в умовах воєнного стану» (2025); на Міжнародній науково-практичній конференції «Глобальні виклики та сучасні наукові дослідження: міждисциплінарний вимір». Доповідь на тему: «Психологічні аспекти руйнування звичного укладу життя як чинник дистресу в умовах війни» (2026).

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Фокіна Артема Сергійовича на тему «Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості».

2. Констатувати, що дисертація Фокіна Артема Сергійовича за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичним та практичним значенням, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що пред'являють до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

3. Наукові результати дисертації висвітлено у 3 публікаціях автора, серед яких 3 статті у виданнях з психології, включених до переліку наукових фахових видань України, та 5 публікації у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

4. Рекомендувати дисертацію Фокіна Артема Сергійовича на тему «Суб'єктивна безпека як чинник ментального здоров'я особистості», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Результати голосування щодо затвердження Висновку та рекомендації до захисту дисертації:

За	десять	
Проти	-	(немає)
Утримались	-	(немає)

Головуючий на міжкафедральному
науковому семінарі
к.психол.н., професор,
професор кафедри психодіагностики
і клінічної психології

Маргарита КРЕМЕНЧУЦЬКА

Секретар кафедри психодіагностики
та клінічної психології,
к.психол. н.

Кирило КОНОНЕНКО

"29" травня 2026р.

ЗАСВІДЧУЮ

ВІДДІЛУ КАДРІВ

Таня Кочубе